

شیوع گرفتگی عضلانی در دوران بارداری و اثر مکمل درمانی بر آن

فرناز سهراب‌وند (M.D.)^۱، مامک شریعت (M.D.)^۲، فدیة حق‌اللهی (M.Sc.)^۳، صغری خظردوست (M.D.)^۴، عباس رحیمی فروشانی (Ph.D.)^۵، لیلی ناظمی (Ph.D.)^۶، مریم چمری (M.Sc.)^۷.

- ۱- استادیار، گروه زنان، مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولیعصر، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۲- استادیار، مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولیعصر، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۳- کارشناس ارشد مامایی، مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولیعصر، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۴- استادیار، گروه آمار و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۵- استادیار، گروه تغذیه، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۶- کارشناس ارشد تغذیه، گروه تغذیه و بیوشیمی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی تهران، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: گرفتگی عضلانی، انقباض دردناک عضلات است که به طور شایع در دوران بارداری به خصوص در اندام تحتانی دیده می‌شود. در ایران درمان خاصی برای این اختلال، متداول نمی‌باشد؛ لذا با هدف دستیابی به راه حل مناسب با امکانات داخل کشور مطالعه حاضر طراحی شد.

روش بررسی: از میان ۴۰۱ زن باردار مراجعه‌کننده (در نیمه دوم بارداری) به درمانگاه پره‌ناتال بیمارستان امام خمینی (ره) تهران در سال ۸۳-۱۳۸۲، ۲۱۷ نفر (۵۴/۵٪) که از گرفتگی دردناک عضلات ساق پا (با شدت و تناوب متفاوت) شکایت داشتند مورد بررسی قرار گرفتند. تعدادی از این بیماران که پس از بررسی‌های پاراکلینیک، هیچگونه اختلال الکترولیتی نداشتند و همچنین متعاقب ارزیابی تغذیه‌ای ریزمغذیها را در رژیم غذایی در حد استاندارد و توصیه شده دریافت کرده بودند، وارد فاز دوم مطالعه شدند. در این مرحله بیماران به دسته‌های مکمل درمانی به مدت ۲ هفته (کلسیم، منیزیوم، ویتامین‌های گروه B) و گروه شاهد تقسیم شدند. سپس براساس معیار بهبودی کامل (برطرف شدن کامل علائم از نظر شدت و تناوب) با یکدیگر مقایسه شدند. داده‌ها پس از جمع‌آوری در نرم افزار آماری SPSS ذخیره شده و فرضیه‌های طرح از طریق آزمون‌های آماری t ، χ^2 و مدل رگرسیون لجستیک بررسی شدند.

نتایج: رابطه آماری معنی‌داری بین بهبودی کامل با مکمل درمانی ویتامین B در مقایسه با گروه کنترل مشاهده شد. به طوری‌که بهبودی کامل ۷۱٪ در گروه دریافت‌کننده مکمل ویتامین‌های گروه B در مقابل ۹٪ در گروه کنترل، ۲۹٪ در گروه منیزیوم و ۵۲٪ در گروه کلسیم ($p < 0/0001$) برآورد شد.

نتیجه‌گیری: شیوع بالای گرفتگی عضلانی به خصوص در اندام تحتانی در میان زنان باردار ایرانی (۵۴٪)، با رژیم غذایی و عادات زندگی ارتباط خاصی ندارد؛ اما مکمل درمانی ریزمغذیها (اضافه بر تغذیه عادی روزانه) می‌تواند تأثیر به‌سزایی در درمان این مشکل داشته باشد.

کلید واژگان: گرفتگی عضلانی، ویتامین B₁، ویتامین B₆، بارداری، کلسیم، منیزیوم، مکمل درمانی.

مسئول مکاتبه: دکتر فرناز سهراب‌وند، مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولیعصر، مجتمع بیمارستانی امام خمینی، انتهای بلوار کشاورز، تهران، ایران.
پست الکترونیک: fsohrabvand@yahoo.com